

Hostouň

Kraj: Plzeňský

Správní obvod: Domažlice

Nadmořská výška: 432 m n. m.

Počet obyvatel: 1 198

Adresa URL: www.hostoun.cz

Okres: Domažlice

GPS souřadnice: 49.559710N, 12.771466E

První pís. zmínka: 1247 (777 let)

PSČ: 345 25

Historie obce Hostouň

Hostouň byla v minulosti též městečkem obdařeným městskými právy a znakem. Ve středověku byla centrem samostatného šlechtického statku a významným tržním místem s poměrně rozvinutou řemeslnickou výrobou. Před 2. světovou válkou zde sídlily úřady hostouňského soudního okresu a velice známý byl v té době rovněž hostouňský hřebčín. Po odchodu německého obyvatelstva v roce 1946 nastává stagnace a dochází i k demolicím městské zástavby. K výraznějšímu rozvoji Hostouně, po níž v současné době spadá 11 okolních vsí, dochází od 90. let minulého století.

Nejstarší zmínka o Hostouni se objevuje v roce 1238, kdy se po ní psal Gumpert z Hostouně, který měl 4 syny Pavlíka, Zdeslava, Lva a Dobrohosta. Podle českých jmen Gumpertových synů můžeme předpokládat český původ tohoto rodu, který užíval napříč dělený štít červeno-stříbrné barvy. V 1. polovině 13. století patřili hostouňští vladykové k významné pohraniční šlechtě, jejíž zástupci se zúčastňovali důležitých jednání na královském dvoře v Praze a náleželi k panovníkově družině. V téže době se taky objevuje první písemná o obci z roku 1247.

V roce 1510 získává Hostouň s tvrzí, dvorem a městečkem Jan z Rabštejna. K panství tehdy náleželo 7 celých vsí, části dvou dalších a 2 vsi pusté. Jan potvrdil osadníkům stará privilegia a přidal i ustanovení, na jehož základě byli obyvatelé Hostouně, kteří se v městečku narodili a dožili se 70 let, osvobozeni od všech poplatků, daní a robot. Jednalo se jistě o akt velice chvályhodný, musíme si však uvědomit, že v této době se 70 let dožívali sotva 3-4 poddaní na celém panství. Od platů a povinností, vyjma poplatků z vaření bílých piv, osvobodil i hostouňskou obec. Rabštejnové drželi Hostouň až do období před rokem 1586, kdy hostouňské panství zdědil manžel Anežky z Rabštejna Jiří hrabě z Gutštejna. Nový majitel se výrazně zasloužil o rozvoj městečka. V roce 1587 získala Hostouň na jeho přímluvu polepšený městský znak s gutštejnským erbem tří jeleních parohů. Tímto rokem počínaje přidal městečku k prvnímu výročnímu trhu 2 trhy další a speciální trh koňský a povýšil je na město.

Městečko bylo v té době ještě výrazně české, z okolních vsí, především ze strany od Přimdy, sem však přicházelo nové německé obyvatelstvo. V důsledku tohoto jevu potvrdil Gutštejn roku 1598 hostouňským kostelům výsadu, že členem městské rady se může stát jen Čech a rovněž všechny právní záležitosti se měly na radnici projednávat pouze česky. Jiří z Gutštejna vlastnil též významný pohraniční hrad Rýzmbek u Kdyně, kde rovněž pobýval, k Hostouni však přilnul a věnoval jí stálou pozornost. Po připojení k rozlehlému dominiu horšovskotýnských Trauttmansdorffů pozbývá hostouňské šlechtické sídlo funkci rezidence. Centralizace trauttmansdorffských držav se částečně dotýká i městečka, jehož rozvoj stagnuje. Avšak i v této době si Hostouň udržuje postavení správního a

obchodního centra oblasti mezi Poběžovicemi a Bělou. V průběhu I. poloviny 17. století, kdy ve střední Evropě zuří třicetiletá válka, dochází v Hostouni k rychlé výměně obyvatelstva. Z příjmení uvedených v berní ruce i soupisu poddaných dle víry vyplývá, že v polovině 17. století bylo obyvatelstvo Hostouně již převážně německé.

Ve 20. letech 18. století rozvířily poklidný život venkovského města zázraky dřevěné sošky, na podobné události byla česká krajina v období zbožného baroka velice bohatá. Obyvatelé Hostouně i okolních vesnic začali v hojném počtu navštěvovat sošku Bolestné Matky Boží, která byla umístěna v malé dřevěné kapli u městečka a tvrdili o ní že je zázračná. Pražská arcibiskupská konzistoř tento církví neschválený akt nelibě nesla a nechala roku 1727 sošku přemístit do farního kostela. V roce 1728 přijela do Hostouně komise, která měla zázraky způsobené soškou přezkoumat. Moc sošky byla s největší pravděpodobností prokázána. Svědčí o tom nejen obsáhlé archivní zápisy s vyobrazením zmíněné sochy, ale především nákladný portál hostouňského kostela datovaný chronogramem do roku 1731, v němž je kamenná kopie zázračné sošky zasazena. Originál sošky zmizel neznámo kam, zapomenuty jsou i zázraky, které způsobila. Uvědomíme-li si však, že v době barokní zbožnosti učinila z Hostouně známé poutní místo a kvůli její předpokládané zázračné moci byl přestavěn a obnoven i hostouňský kostel, v němž byla uložena, vykonala pro město užitečnou službu.

V průběhu 2. poloviny 18. století a ve století 19. se život v městečku výrazně nezměnil. V 18. století byla Hostouň známým krajkářským střediskem. Na trzích byla vyhledávána též kvalitní hostouňská keramika. K rozvoji hrnčířského řemesla dochází v Hostouni především v průběhu I. poloviny 19. století. Roku 1838 je tu uváděno 8 hrnčířských mistrů. V roce 1858 počet hrnčířů v Hostouni kulminoval, tehdy je v Hostouni a jejím okolí uvedeno 18 hrnčířů. Do konce 19. století se jejich počet pohyboval kolem 10-13. Od počátku 20. století ale dochází k úpadku řemesla, po 1. světové válce pracoval v Hostouni již jen jediný hrnčíř, Josef Karl. Hostouňská keramika se vyznačovala prostými tvary džbánů lahvicového tvaru. Z hrců jsou typické především soudkovité krajáče se širokým dnem. Keramika byla glazována ponejvíce sytě hnědými lesklými glazurami. Podobu městské zástavby poznamenalo několik požárů, po nichž byly původně zčásti ještě dřevěné domy přestavěny do zděné podoby. Nejstarší plán Hostouně přináší tzv. josefské vojenské mapování z let 1764-1768, kde je Hostouň zachycena jako sídliště, jehož páteř tvoří dlouhé ulicové náměstí, jehož západní nejvýše položené části vévodí kostel svatého Jakuba Většího, za nímž stojí v izolované podobě zámek a rozlehlý panský dvůr. Paralelně s městskou zástavbou se začíná rozvíjet i jižní předměstí situované v údolí bezejmenné vodoteče.

První zcela přesný plán Hostouně přináší však až tzv. indikační skica z roku 1838, z níž vyplývá, že zástavba soustředěná kolem ulicového mírně se rozšiřujícího náměstí byla již beze zbytku nespálná - zděná. V roce 1850 se Hostouň stala střediskem soudního okresu Hostouň, který se udržel až do roku 1949. Spolu se soudními okresy Poběžovice a Horšovský Týn tvořily tyto celky politický okres Horšovský Týn, který zanikl teprve v roce 1960.

Dějiny Hostouně ve 2. polovině 19. století poznamenal tragický požár města, při němž shořelo 43 domů včetně hospodářského příslušenství. Jelikož byl právě čas žní, shořela i svezená úroda. Požár vypukl 19. srpna 1877 o půl jedenácté v noci ve stodole Antonína Kolbeka čp. 137. Prudký vítr rozšířil požár i na střechu a věž kostela, která vzplála jako pochoděň a osvětlovala dílo zkázy. Při požáru se propadla kostelní klenba, která prorazila poklop hrobky, v níž byly objeveny rakve a tělesné pozůstatky bývalých majitelů hostouňského statku Gutštejnů. Jednalo se o poslední velký požár města,

který změnil i nejvýraznější hostouňskou siluetu - věž farního kostela. Ta získala nový jehlancový krov na místo původní cibulovité bání. Na základě této úpravy je možné datovat stará vyobrazení městečka do období před a po roce 1877.

Roku 1910 byla zprovozněna železniční trať Tachov - Domažlice, na níž byla napojená i Hostouň. V roce 1914, po vypuknutí I. světové války, byl do Hostouně z Haliče přemístěn vojenský hřebčín, jehož součástí se staly i okolní panské dvory. V roce 1918 převzala hřebčín československá armáda.

Roku 1945 byla část koní odehnána do Německa. Ke zrušení hřebčína dochází v roce 1962, kdy byl přemístěn do Albertova u Opavy.

V období 2. světové války připadl celý hostouňský okres, jako součást Sudet, k velkoněmecké říši. Válečná léta a poválečný vývoj zapříčinily značný pokles počtu obyvatel, teprve po roce 1970, kdy bylo v Hostouni evidováno pouze 659 obyvatel, dochází k postupnému nárůstu obyvatelstva.

